

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 9822/08

בפני :

כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד השופטת מ' נאור
כבוד השופטת ע' ארבל

העותרת :

התנועה למען איכות השלטון בישראל

נ ג ד

המשיבים :

1. מנהל הבחירות, עיריית סחינין
2. המפקח הארצי על הבחירות, משרד הפנים
3. שר הפנים
4. היועץ המשפטי לממשלה
5. רשימת חזית סחינין הדמוקרטית
6. רשימת אלבנאא ואלתטויר
7. רשימת התנועה הלאומית הפרוגרסיבית
8. רשימת אלאעתסאם
9. רשימת אלתחאלוף אלבלדי ואלדמוקרטי
10. רשימת אלמית'אק
11. רשימת סחינין בלדי
12. רשימת חלוציות סחינין
13. רשימת השינוי
14. רשימת התנועה הערבית להתחדשות
15. רשימת אלספא
16. רשימת אל-גד
17. רשימת אלופאא
18. מועצת העיר סחינין

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה :

כ"ח בחשוון התשס"ט (26.11.08)

בשם העותרת :

עו"ד אליעד שרגא ; עו"ד ברק כלב ; עו"ד דפנה
קירו-כהן

בשם המשיבים 4-1 :

עו"ד נטע אורן

בשם המשיבה 5 :

עו"ד חסן ג'בארין

בשם המשיבות 6-17 :

אין התייצבות

בשם המשיבה 18 :

עו"ד שאדי גנטוס

פסק-דיןהנשיאה ד' ביניש:

העותרת בעתירה שלפנינו מבקשת כי נצהיר על כך שהמשיבה 5, רשימה בשם "חזית סכנין הדמוקרטית", שהתמודדה לאחרונה בבחירות לרשויות המקומיות לעיריית סכנין וזכתה בשלושה מקומות במועצת העירייה, לא הייתה רשאית להתמודד בבחירות וכי בחירת חבריה למועצת עיריית סכנין בטלה. כן מבקשת העותרת כי נורה למשיב 4, היועץ המשפטי לממשלה, להגיש ערעור בחירות בהתאם לסמכותו לפי סעיף 72(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965 (להלן: חוק הבחירות), נוכח חוסר החוקיות הנטענת של הבחירות.

לטענת העותרת, היה על המשיבים 1-4 למנוע את התמודדותה של המשיבה 5 בבחירות ולהביא לפסילת הרשימה בשל העילות הקבועות בסעיף 39א לחוק הבחירות. בסעיף 39א לחוק הבחירות נקבעו עילות הפסילה המפורטות להלן:

<p>39א. רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לרשויות המקומיות לפי חוק זה אם יש במטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה:</p> <p>(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי;</p> <p>(2) שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה;</p> <p>(3) הסתה לגזענות.</p>	<p>"מניעת השתתפות רשימת מועמדים"</p>
---	---

לטענת העותרת, המשיבה 5 הביעה תמיכה במעשי טרור החותרים תחת קיומה של מדינת ישראל ותחת היותה מדינה דמוקרטית, ומטעם זה הייתה מנועה מלהשתתף בבחירות בהתאם להוראת סעיף 39א הנ"ל. תמיכתה הנטענת של המשיבה 5 במעשי טרור באה לידי ביטוי לטענת העותרת במודעת בחירות שפורסמה על ידה, שבה נאמר ביחס למועמדת ברשימת המשיבה 5, גב' תגריד (לטיפה) סעדי (להלן: סעדי): "הצביעו לאסירת החופש". סעדי הורשעה בעבר בעבירות של מגע עם סוכן חוץ וחיפוי, וזאת בקשר לפיגוע טרור בו נרצחו שישה בני אדם בשנת 2002. בעקבות הרשעתה נדונה סעדי לעונש של שש שנות מאסר בפועל. עתירה קודמת של העותרת לבית משפט זה (בבג"ץ 9388/08) הביאה להתפטרותה של סעדי מרשימת המשיבה 5, ובפסק דין מיום 9.11.08 הורינו כי סעדי תימחק מרשימת המועמדים. העותרת טוענת כי לאחר שהסתיים הדיון בעניינה של סעדי נודע לה מצפייה בכתבת טלוויזיה ששודרה בשעות הערב של יום 9.11.08, כי המשיבה 5 פרסמה את המודעה הנזכרת לעיל,

שמצביעה לטענת העותרת על תמיכתה של המשיבה 5 במעשי הטרור של סעדי. המועד האחרון הקבוע בסעיף 39ב(ב) לחוק הבחירות להגשת עתירות ליושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית (על-ידי ועדת הבחירות של הרשות המקומית הנוגעת בדבר או על-ידי היועץ המשפטי לממשלה) כדי למנוע מרשימת מועמדים מסוימת להשתתף בבחירות היה היום העשרים וחמישה שלפני יום הבחירות. הבחירות לרשויות המקומיות התקיימו ביום 11.11.08, ולפיכך חלפו המועדים הקבועים בחוק לפסילת הרשימה. משכך, מבססת העותרת את טענותיה על הוראת סעיף 72(ב) לחוק הבחירות. הוראת סעיף 72(ב) הנ"ל מסמיכה את היועץ המשפטי לממשלה להגיש ערעור על תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות בנסיבות שונות הקבועות בסעיף 72(א) לחוק הבחירות, שלטענת העותרת מתקיימות בפרשה דנן. לפיכך טוענת העותרת, כי על בית משפט זה להצהיר על חוסר חוקיות בחירת המשיבה 5 וחבריה, או להורות ליועץ המשפטי לממשלה להגיש ערעור על תוצאות הבחירות על-פי הסמכות האמורה.

דין העתירה להידחות הן על הסף והן לגופה. העותרת עצמה מכירה בכך שאין לה מעמד מכוח סעיף 72 לחוק הבחירות לערער על תוצאות הבחירות לעיריית סכנין, ובנסיבות אלה היא סבורה כי הדרך המשפטית העומדת לרשותה להשיג על תוצאות הבחירות היא להביא את היועץ המשפטי לממשלה לעשות שימוש בסמכותו לפי סעיף 72(ב) לחוק הבחירות להגיש ערעור על תוצאות הבחירות. מהלך משפטי זה אין באפשרותנו לקבל בנסיבות המקרה דנן. סעיף 72 לחוק הבחירות קובע לאמור:

"ערעור בחירות
72. (א) כל אדם שהיה זכאי לבחור למועצה פלונית רשאי להגיש ערעור לבית המשפט לענינים מינהליים שבתחום שיפוטו נמצא תחום הרשות המקומית על תוצאות הבחירות לאותה מועצה בטענה –

(1) שהבחירות בכללן או בקלפי מסוימת לא התנהלו כחוק, או שחלוקת הקולות בין רשימות המועמדים לא היתה נכונה;

(2) שהמנדטים לא חולקו כחוק;

(3) שקולות שניתנו בעד רשימת מועמדים מסוימת הושגו שלא כחוק;

(4) שהצביעו בוחרים אשר שינו מענם כאמור בסעיף 85א; ובלבד שהליקוי שטוענים עליו לפי סעיף קטן זה עלול היה להשפיע על חלוקת המנדטים.

(ב) היועץ המשפטי לממשלה או
 בא-כוחו זכאי גם הוא להגיש ערעור
 בחירות כאמור בסעיף קטן (א)."

על-פי לשונו ותכליתו סעיף 72 לחוק הבחירות לא נועד לשמש ככלי לפסילת רשימה מהטעמים המיוחדים הקבועים בסעיף 39א. הסמכות לפסול רשימה בשל מטרותיה ומעשיה השוללים את העקרונות של עצם קיום המדינה או המשטר הדמוקרטי, או שיש בהם הסתה לגזענות, היא סמכות חריגה ויוצאת דופן, שהשימוש בה צריך להיות קפדני והמחוקק קבע את הגורם המוסמך לעשות בה שימוש ואת ההליכים והמועדים לכך. הסמכות הנתונה ליועץ המשפטי לממשלה לערער על תוצאות הבחירות על-פי כל החלופות של סעיף 72(א) לחוק הבחירות מבוססת על אי-התקינות של הליך הבחירות ולא על העילות המהותיות המצדיקות צעד קיצוני של פסילת עצם ההתמודדות בבחירות. בהתחשב בכך שהסמכות הקבועה כאמור בסעיף 72(ב) לחוק הבחירות אינה עולה בקנה אחד עם העילות שבגינן עתרה העותרת; בשל השיהוי שבו הוגשה העתירה; בשל העובדה כי טענות העותרת הובאו בדיעבד ולא במועד הקבוע בחוק; ובשים לב לכך שהעותרת לא העלתה טענות כנגד המשיבה 5 בעתירתה הקודמת, על אף שידעה כי נכללה בה מועמדת שהייתה מעורבת בפעילות טרוריסטית, נתקיימו בעותרת העילות לדחיית עתירתה על הסף.

אף לגופו של עניין לא ראינו לקבל את טענותיה של העותרת כי נתקיימו בעניינה של המשיבה 5 עילות הפסילה שבסעיף 39א לחוק. אכן, אין ספק כי עצם התמיכה בסעדי המשתמעת ממודעת הבחירות של המשיבה 5 כפי שנוסחה היא מעשה חמור ופסול. אין לקבל את התיאור של סעדי כ"אסירת החופש", כשמדובר באסירה לשעבר שהורשעה במעשי טרור. יש במודעה לא רק התעלמות בוטה מהתפקיד שמילאה סעדי בהוצאתו אל הפועל של פיגוע טרור חמור, אלא נוסחה מבטא לפחות במשתמע אהדה למעשיה. עם זאת, אף אם נקבל את פרשנותה המרחיבה של העותרת לעילות הפסילה הקבועות בסעיף 39א לחוק הבחירות, לפיה רשימה המביעה תמיכה במאבק של ארגון טרור נגד מדינת ישראל נכנסת לגדר אחת מאותן עילות, הרי ניתן לקבוע כי העותרת לא עמדה בנטל הראייתי הכבד המוטל על המבקש להוכיח את התקיימותה של אחת מהעילות לפסילת רשימה. כך נקבע בפסיקתנו, כי נוכח מעמדה של זכות היסוד לבחור ולהיבחר המעשים שיש בהם כדי למנוע מרשימה להשתתף בבחירות צריכים להיות דומיננטיים ומרכזיים ויש לבחון לעניין זה את השאיפות המרכזיות של הרשימה (ראו רע"א 6709/98 היועץ המשפטי לממשלה נ' רשימת

מולדת-גשר-צומת לבחירות לרשויות המקומיות, נצרת-עילית, פ"ד נג(1) 351, 361 (1999)). תנאי נוסף שנקבע לפסילת רשימה מהשתתפות בבחירות נוגע למישור הראייתי. בהקשר זה ציין הנשיא א' ברק כי:

"חייבות להתקיים ראיות ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות לכך, כי אכן יש במטרותיה או במעשיה של רשימת מועמדים, במפורש או במשתמע, כדי ליפול לגדר האיסור שבחוק. לא די בחשד סתם... כל ספק המתעורר במסכת הראיות צריך להתפרש כנימוק נגד מניעת השתתפותה של רשימת מועמדים בבחירות" (ראו רע"א 6709/98 הנ"ל, בעמ' 361; כן ראו ע"ב 2600/99 ארליך נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד נג(3) 38, 43-44 (1999)).

במקרה שלפנינו הראייה היחידה שהביאה העותרת בעתירתה, שעליה היא מבססת את טענותיה בדבר פסילת המשיבה 5 מהתמודדות בבחירות, היא כתבת טלוויזיה שבה הופיעה מודעת הבחירות של הרשימה. העותרת לא הביאה ולו בדל ראייה בדבר מצעה של המשיבה 5, תפיסותיה האידיאולוגיות, או התכניות שייעדה, אם וכאשר נציגיה ייבחרו למועצה. נוכח מיעוט הראיות שהיו בידי העותרת להוכחת מטרותיה של המשיבה 5 במועצת עיריית סכנין התייחר הדיון בטענות המשיבה 5 לפיהן היא קשורה לרשימה שנבחרה כדין לכנסת. לפיכך, המסקנה המתבקשת היא כי על אף חומרת המסר שבא לידי ביטוי במודעת הבחירות של המשיבה 5, לא עלה בידי העותרת לעמוד בנטל הכבד וברף הראייתי שנקבע בפסיקתו של בית משפט זה בכל הנוגע לפסילת רשימה מהתמודדות בבחירות.

אשר על כן, העתירה נדחית.

ניתן היום, כ"ט בחשון התשס"ט (27.11.2008).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ה נ ש י א ה